

Adrian MIHALACHE

SPECTACOLE

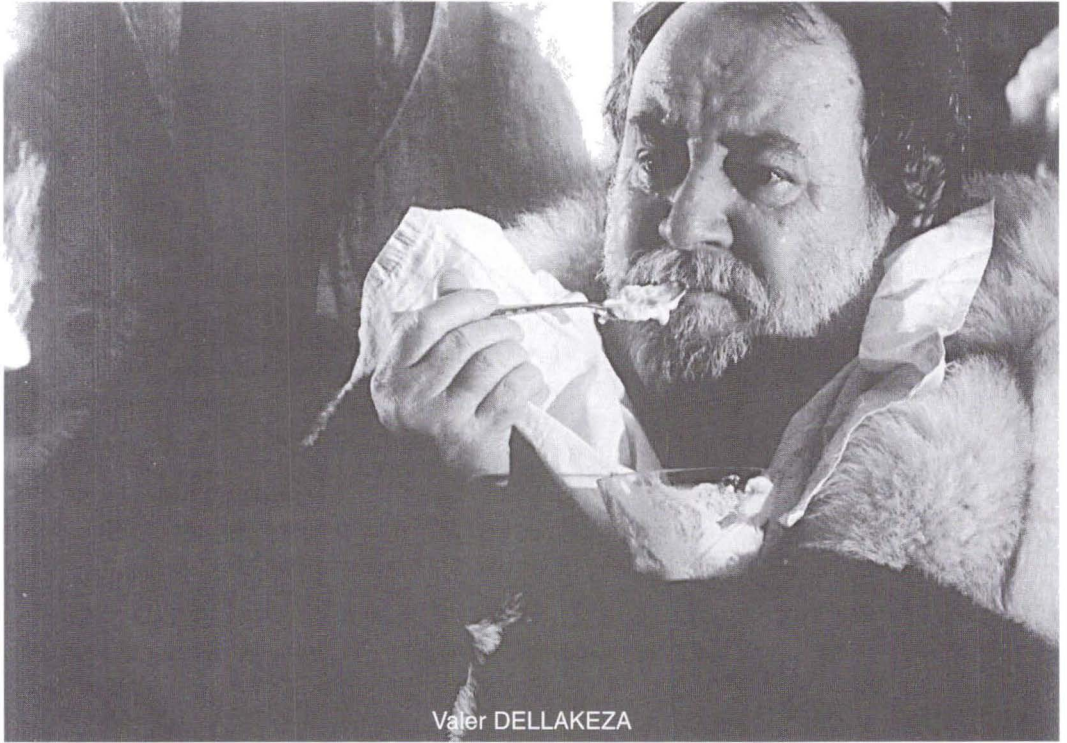
Cehov în Iliria

Silviu Purcărete a descoperit, în incinta Teatrului Național din Craiova, câteva corpuri de bibliotecă – vitrine ferecate –, pe care nimeni nu mai fusese demult curios să le exploreze. A avut inspirația să le golească de cărți, transformându-le, astfel, în fruntarii semitransparente, semireflectante, numai bune pentru a constitui decorul Iliriei din *A XII-a noapte* a lui Shakespeare.

În Iliria, nimeni nu pare a ști pe ce lume se află. Șeful statului, ducele Orsino, este un Conachi lingav, îngrășat de muzică, poezie și amor. Contesa Olivia a decis că doliul îi șade bine și se complace în el, acoperită de voaluri negre. Odată stârnită, nu ezită, însă, să-și reveleze noul *look*, în variantă minimală de lenjerie neagră. Își va consuma însă amorul tot în of-uri și ah-uri, amplificate electronic. Înelvirea completă a personajului într-un ambalaj textil neutru este de mare efect și în episodul prinderii lui Antonio, sugerând anularea totală a personalității. Malvolio este un administrator frustrat erotic și bântuit de spectrul ratării. Dacă, la început, el își construiește imaginea ca valet englez impecabil, descins din Wodehouse sau din *Rămășițele zilei*, curând își dezvăluie toate umorile, sentimentele și, mai ales, resentimentele, aidoma unchiului Vania. Viola se îndrăgostește de duce cu încăpățănare adolescentină, ca Zarecinaia de Trigorin. Feste și Fabian gustă cu delicatețe, deși fără reținere, armonia relației lor homosexuale. Singurul îndrăgostit dezlănțuit, romantic, este Antonio, care, iubindu-l pe Sebastian, dovedește încă o dată că, în dragoste, sexul are prea puțină importanță. Sir Toby și Andrew Aguecheek își caută disperăți, în chefuri, euforia, dar nu rezistă la băutura. Maria renunță să-i mustre, se mulțumește să vadă de ei în chip matern. Nu e veselie în ultima noapte, a douăsprezecea, a sărbătorilor de iarnă, doar mahmureală și melancolie. Lumea vitală și contradictorie a lui Shakespeare este transmutată în cea destrămată și descusută a lui Cehov.

Bibliotecile-vitrine formează despărțituri mobile și translucide ale spațiului de joc, sugerând delimitarea vagă și ambiguitatea identităților. Ridicarea lentă a unor personaje pe cantul unei imense oglinzi face ca acestea să se recomună dintr-o jumătate reală și una reflectată, rezultând o imagine teatrală puternic semnificativă. E mai puțin clar ce caută piticii de grădină deasupra bibliotecilor: poate că în ei se refugiază sufletele cărților absente. Dispariția cărților sugerează inconsistența unei lumi care și-a pierdut resursele necesare pentru a visa. Cei care nu citesc nu știu cum să-și construiască personalitatea, ezită între ipostaze fantomatice și își exprimă nesiguranța prin muzică. De aceea, ambianța sonoră a spectacolului este dintre cele mai elaborate. Muzica lui Vasile Șirli, combinată cu zgomotul picăturilor de ploaie, creează o ambianță sonoră care se potrivește perfect cu ritmul destrămat cu artă, de *ragtime*, al spectacolului, iar contribuția lui Ion Butnaru ca muzicant este remarcabilă.

Actorii, cu care regizorul a mai colaborat în repetate rânduri, au fost atent ținuți sub control, astfel încât unitatea tonală să fie ferm păstrată. Textul lui Orsino

Valer DELLAKEZA

Scenă din spectacol.

fiind drastic scurtat, Valer Dellakeza a trebuit să recurgă preponderent la limbajul nonverbal și a făcut-o cu aplomb. Am regretat distribuirea unei actrițe în travesti (Iulia Lazăr) în rolul lui Sebastian, deoarece aproape că se elimină, astfel, picaneria relației sale cu Antonio. Mihai Arsene, în rolul acestuia din urmă, este de o mare expresivitate, oscilând subtil între grație și parodie. Nicolae Poghirc are farmec și umor în rolul lui Aguecheek. Lipsesc, din păcate, referirile la pretențiile de *sportsman* ale personajului. Cu o mustață ca a lui Groucho Marx, Romanița Ionescu propune o Violă amuzantă, agreabilă, lipsită însă de farmecul ambiguității: e feminină, nu androgenă. Cerasela Iosifescu este, între interprete, „leoaica”, ea captând atenția prin spectaculozitate. Iosefina Stoia își stăpânește temperamentul, făcând din Maria un personaj mai curând tandru decât zglobiu. Cuplul de îndrăgostiți *Fabian–Feste* (Angel Rababoc, respectiv, Valentin Mihali) funcționează impecabil, primul emanând efluvii de melancolie, ultimul găsindu-și reazem în filosofie. Constantin Cicorț pare că vrea să arate fondul fanatic-autoritar al lui Malvolio, dar, până la urmă, compătimentește cu nefericirea personajului, prea aspru pedepsit. Ion Colan și Valentin Dogaru se impun ca prezențe radiante în roluri secundare. Ilie Gheorghe se ridică deasupra tuturor, fiind precis și interesant în rolul lui Sir Toby. Departe de a constitui o variantă a lui Falstaff, Sir Toby al său este un fragil cu explozii de falsă vitalitate. Excelent este momentul când se străduiește de repetate ori să înceapă celebrul cântec „Potaie, tacil!”, în cele din urmă renunțând, ca la ceva derizoriu.

Viziunea lui Silviu Purcărete, susținută de muzică și de interpretarea actorilor, are noutate, finețe și rafinament, dar pare oarecum lipsită de forță. Rigoarea formală temperează, e drept, dar jocul ar trebui să lase să se perceapă mai bine energia neizbucnită, pe care stilul se străduiește s-o țină în frâu.

Cum doriți **sau** Noaptea de la spartul târgului (a XII-a noapte) de William Shakespeare. Teatrul Național Craiova. Adaptarea scenică, regia, scenografia: Silviu Purcărete. Muzica: Vasile Șirli. Distribuția: Valer Dellakeza (*Orsino*), Iulia Lazăr (*Sebastian*), Mihai Arsene (*Antonio*), Valeriu Dogaru (*un căpitan*), Ion Colan (*Valentin*), Ilie Gheorghe (*Sir Toby*), Nicolae Poghirc (*Andrew Aguecheek*), Constantin Cicorț (*Malvolio*), Angel Rababoc (*Fabian*), Valentin Mihali (*Feste*), Cerasela Iosifescu (*Olivia*), Romanița Ionescu (*Viola*), Iosefina Stoia (*Maria*), Ion Butnaru (*Muzicantul*). Data reprezentației: 21 martie 2004.

Regele moare

Dacă, într-o montare ipotetică, s-ar scoate din *Apus de soare* retorica patriotică, ar rămâne o schiță pentru *Regele moare*. Între Delavrancea și Ionescu nu este decât acea distanță despre care Napoleon – alt rege care și-a teatralizat agonia – spunea că separă sublimul de deriziune. Lipsită de pozițiile strategice de la Chilia și Cetatea Albă, Moldova lui Ștefan cel Mare se repliază în neputință, asemenea regatului lui Bérenger I. În ambele piese, două femei rivale și-l dispută pe muribund: Maria și Oana la Barbu Ștefănescu (Delavrancea), reginele Marguerite și Marie la Eugen (Ionescu). Ștefan cel Mare își adusese din străinătate trei doctori, Bérenger se mulțumește cu unul singur („Economii, Horatio!”). Invocarea de către Ștefan a victimelor de la Războieni trimite înainte, în timp, la tirada prin care Bérenger exhortează pe morți să-i livreze secretul îndurării „marii treceri”. O posibilă actualizare